

Zbigniew Greń (Warszawa) v referátu *Meze »domáckosti« a »cizosti« v Těšínském Slezsku* vycházel z výzkumu prováděného na těšínských školách na obou stranách hranice (na české straně šlo o školy s polským vyučovacím jazykem). Konstatoval, že užívání neoficiálního kódu v komunikaci s „domá-cími“ a oficiálního kódu s „cizími“ komunikačními partnery lze pozorovat pouze v diglosním společenství. Zároveň si kladl otázku, do jaké míry je komunikační situace na obou stranách hranice diglosní, do jaké míry bilingvní (bez funkčního a hierarchického rozlišení kódů), případně monoglosní.

Příspěvek Krzysztofa Kleszcze (Opole) byl zaměřen na *protiklad »vlastní (naše)« a »cizí«, projevující se v lokálních dialektech* jednotlivých oblastí polského Slezska a východních území předválečného Polska.

Stanisława Kuffel a Katarzyna Wójtowicz (Katowice) se ve svém příspěvku *zabývaly úlohou regionálního školství ve vzdělávání mládeže* a uvedly příklady, jak lze žáky i rodiče motivovat k aktivní spolupráci při získávání vědomostí.

Antroponymickým ukazatelům »domáckosti« v Těšínském Slezsku na příkladu subregionu Jablunkova byl věnován příspěvek Jaroslava Lipského (Wrocław). Autor si všiml názvů užívaných k identifikaci blízkých i vzdálených sousedů za situace, kdy stejné příjmení nese velké množství rodin a tedy bližší identifikace se stává nezbytností.

Českým zeměpisným názvoslovím dávného Slezska z hlediska interetnické komunikace v zemích Koruny české se zabýval Jaroslav Malicki (Wrocław).

Zájem domácích i zahraničních lingvistů o tuto konferenci ukázal, jak živé je téma naše a cizí i v období postupného sjednocování Evropy. Sborník příspěvků z této mezinárodní konference vyjde v nejbližších dnech.

Eva Jandová

Wyraz i zdanie w językach słowiańskich V (opis, konfrontacja, przekład), Wrocław, 23–25.11.2000 r.

Tegoroczna konferencja była piątą z kolei, poświęconą opisowi i konfrontacji języków słowiańskich. Zorganizowali ją dr Jan Sokołowski i dr Iwona Łuczków z Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Wzięły w niej udział 52 osoby z Czech, Polski, Białorusi, Rosji, Ukrainy, Macedonii, Serbii, Francji, Niemiec i Węgier. Szczególnie wyróżniła się liczna grupa naukowców z Macedonii, uczniów polskiej slawistki Zuzanny Topolińskiej. Na podkreślenie zasługuje również wysoki poziom organizacyjny i gościnność organizatorów, a także wysoki poziom referatów, prezentowanych podczas trzydniowych obrad.

Obrady odbywały się w sekcjach tematycznych: historycznojęzykowej, homonimii leksykalnej, syntaktycznej, onomastycznej oraz pragmatyczno-semantycznej. W czasie konferencji wygłoszono kilka referatów dotyczących języka czeskiego. Jako pierwsza referat pt. *Strukturni a komunikační vztahy na úrovni slova a věty* wygłosiła Maria Čechová z Pragi. Autorka wyszła z założenia, że język jest zjawiskiem społecznym i psychicznym, który istnieje potencjalnie w myślach ludzi jako struktura (system) znakowa. Komunikaty zaś funkcjonują jako wzorce tekstowe. Ich elementarną jednostką jest wypowiedź, której podstawową formą jest zdanie, stanowiące schemat (wzorzec zdaniowy) wypełniony wyrazami, nazwami, pozostającymi w stosunku równorzędnym lub podrzędnym. Powstaje opozycja płaszczyzn (i środków) *parole* i *langue*, która pozostaje w relacji dychotomicznej.

Kolejnym wystąpieniem był referat Mieczysława Bałowskiego z Uniwersytetu Opolskiego nt. *Konotacji semantycznych leksemu »Bóg« w poezji Jerzego Orlena*. Autor zrekonstruował strukturę semową omawianego wyrazu, a następnie wskazał na semy, tworzące różne znaczenia konotacyjne. Jest to podstawowy środek kompozycyjny, którym posłużył się poeta, aby – używając jednego leksemu zawsze pisanego małą literą – przywołać różnych bogów: judaistycznego, chrześcijańskiego oraz bliżej nieokreślonego pogańskiego o proveniencji mitologicznej.

Problematyką czeską zajęła się także Irena Seiffert z Uniwersytetu Wrocławskiego w referacie pt. *Obraz Słowianina w przysłowiach geograficznych*. Autorka zgromadziła pokaźny zbiór przysłów polskich, traktujących o narodach lub krajach słowiańskich. Na ich podstawie odtworzyła stereotyp członka danego narodu (m.in. Czecha).

W konferencji wzięło udział także troje rusycystów z Czech, których referaty bezpośrednio lub pośrednio odnosiły się do problematyki czeskiej w ujęciu porównawczym. I tak Zdeňka Vychořilová z Olomuńca w wystąpieniu *Šrodky spójności w czeskim i rosyjskim tekście* zajęła się różnymi aspektami spójności wypowiedzi w języku czeskim, a następnie porównała je z materiałem rosyjskim. Natomiast Ladislav Vobořil z Olomuńca omówił zagadnienie genologii małych form literackich. W referacie pt. *Rosyjska anegdota jako swoisty typ tekstu* wskazał typ tekstu w tekście, który, aby zaistnieć, potrzebuje odniesienia do konkretnego kontekstu (drugiego tekstu). Następnie omówił środki poszczególnych płaszczyzn języka (fonetycznej, morfologicznej, syntaktycznej i leksykalnej), służące do stylizacji na język potoczny. Ostatnim referatem tej grupy było wystąpienie Aleša Bradnera z Brna nt. *Aktualnych procesów w morfologii czasownika rosyjskiego*. Autor opisał zmiany w słowotwórstwie czasowników rosyjskich, a mianowicie tworzenie przez dziennikarzy prasowych, telewizyjnych i radiowych czasowników dwuaspektowych. W ten sposób powstały w języku dublety, które różnią się nacechowaniem stylistycznym.

Marzena Zabierzewska-Kucharska

